

CSERHÁT ZÖLDÚT / NATÚRPARK, CSERHÁT MINTAPROGRAM

Ispán Dániel – Cserhát Zöldút / Natúrpark
Monspart-Molnár Zsófia – NeKI/NAKVI
Hatvan, 2015. június 24.

CSERHÁT ZÖLDÚT / NATÚRPARK

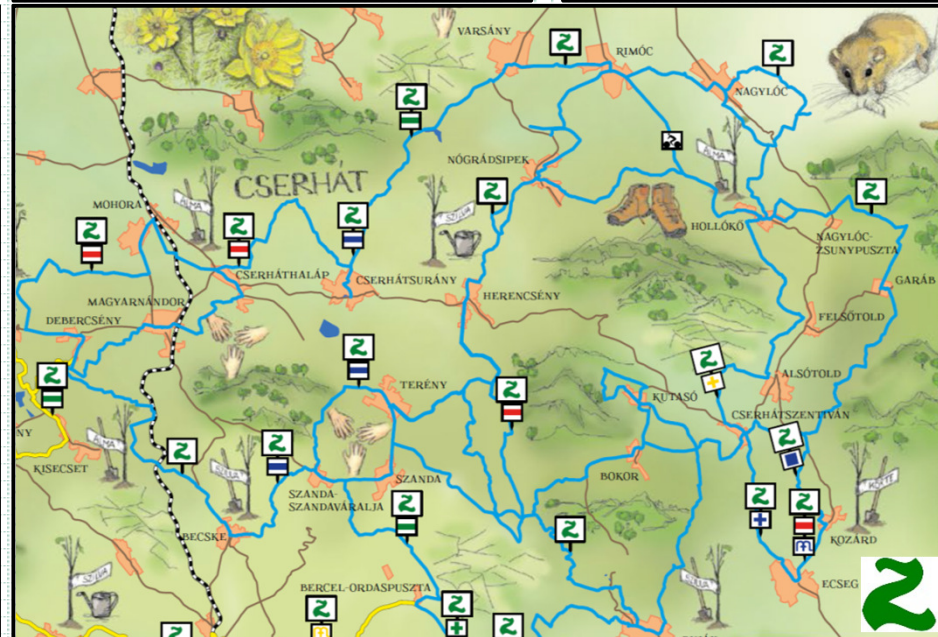

- 38 ezer hektár terület
- 22 település közigazgatási területén
- aprófalvas terület
- palóc hagyományok

CSERHÁT ZÖLDÚT / NATÚRPARK

- teljes hossz közel 260 km
- Palócföld tájain
- hálózatság és összeköttetés
- helyi értékek, helyi termékek
- értékfeltárás megkezdése – kérdőívek alapján (hagyományok, szokások)
- **kapcsolódás:** meglévő turistautak, tanösvények, kerékpárutak, Nyugat-Cserhát Zöldút

CSERHÁT MINTAPROGRAM - KÖZÖSSÉGI ÉRTÉK FELMÉRÉS

Cserhát mintaprogram

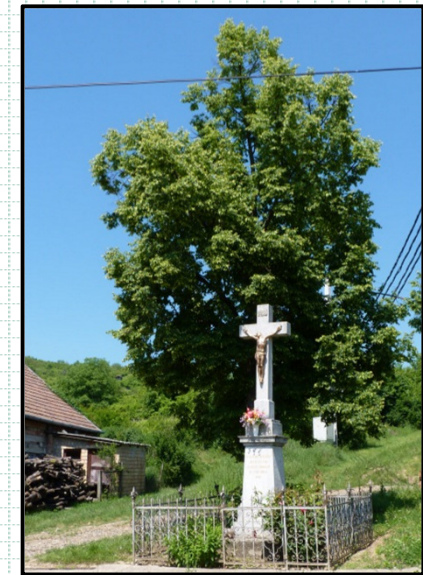
Tájékutató tábor
terepi felmérési kézikönyve

*„A téj magálka fogadjja az ér művelő közigység hatását, bizonyos értelemben emiatt a hatását, kultúrát bitorozó közigység
váltik, és szigorú, az ember egy életre szóló élményként fogadjja magálka szülőföldje, otthona, közigyeget téjfeljeit. Egy más
nélkül nem érlemezhető sáda-szilaga hatáskan formálódik a téj és a közigység története, s a szülőföldje fogadjja feltehetően
által értegyük csak magálka az élményekéért s a Földért való felelősség, közigyeget s a téj feljeit.”*
Illyés Zsuzsanna (szerk., 2004). Alkotás a téjfeljeit

CSERHÁT MINTAPROGRAM

- **mintaterület.** Rimóc, Nógrádsipek, Varsány, Nagylóc
- **felmérés tárgya:** egyedi tájértékek, természeti értékek, épített örökség, szellemi értékek, hagyományok
- **cél:** érték feltárás, meglévő értéktárak összehangolása; helyi közösség bevonása (tudásőrzők, civilek, vezetők, szervezetek)
- **terepi munka,** közös tájséták, interjúk, esti műhely munkák
- **egységes gyűjtemény** – településeknek visszamutatni

Rimóc	Rimóci rezesbanda	
tipizálás	Tájhoz kötődő szellemi kulturális érték	
helységnev, pontos helyszín	Rimóc	koordináták 48.037993, 19.529821
keletkezés, kor	1922	
leírás, főbb jellemzők, kapcsolódó történetek	A Rimóci rezesbanda az 1920-as években alakult, azóta kisebb-nagyon változásokon ment keresztül mind hangzásban mind pedig az alakul: játszott repertoárban. A zenekar a környékbeli rendezvények rendszeres szereplőjévé vált az utóbbi években. de rengeteg megyén, sőt határon túli fellépést is elkönnyvelhetek már. A banda repertoárjában megtalálhatók a lassú illetve gyors csárdások, lagas nóták, muldók, de kóringeket és foxokat is előszeretettel játszanak. Fellépnek fánafonokon, szüretken, neptáncosportok kíséresén, valamint egyházi rendezvényeken, körmeneteken. Legendás zenekari tagok: Bobák János, Bablens család tagjai, Benkó család tagjai.	
meglévő védettség	Nincs	
tulajdonos/kezelő	Rimóci rezesbanda	
aktuális állapot, kezelés, veszélyeztetettség	A Rezesbanda a mai napig aktív, fellépő zenekar. Folyamatosan bővülő tagokkal és rendszeres éves fellépésekkel	
veszélyeztető tényezők	Veszélyeztető tényező a zenekar repertoárjának átalakulása a hagyományosból a mulatók felé.	
adatforrás, adat felvételzés ideje	helyi szóbeli adatközlők (XY), Rimóci rezesbanda hivatalos oldala adat felvétel: 2015. június; XY	

Képek:

Bobák János a rezesbanda legendás primása, feleségével

Zsunypusztai népdalok - Szelcsik Pali
bácsi és felesége, Erzsi néni (Nagylóc)

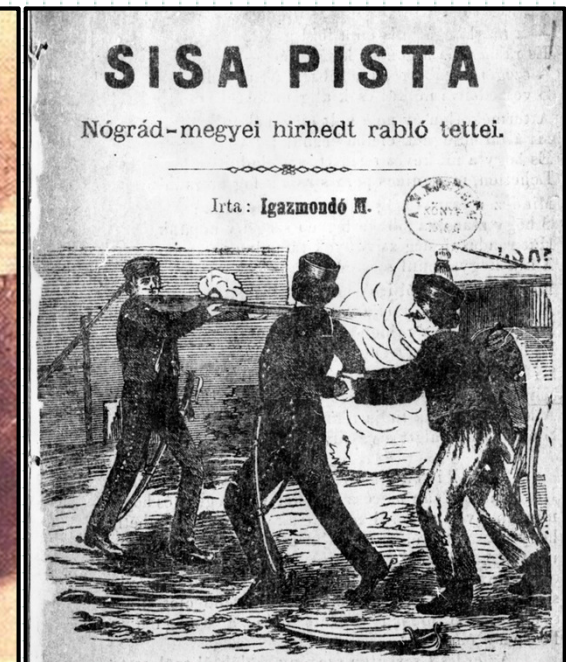
**Gujibák és a hozzátartozó
babonák** (Varsány)

„Pislog, mint a rimóci nyúl” (Rimóc)

Sisa Pista betyár története (Nógrádsipek)

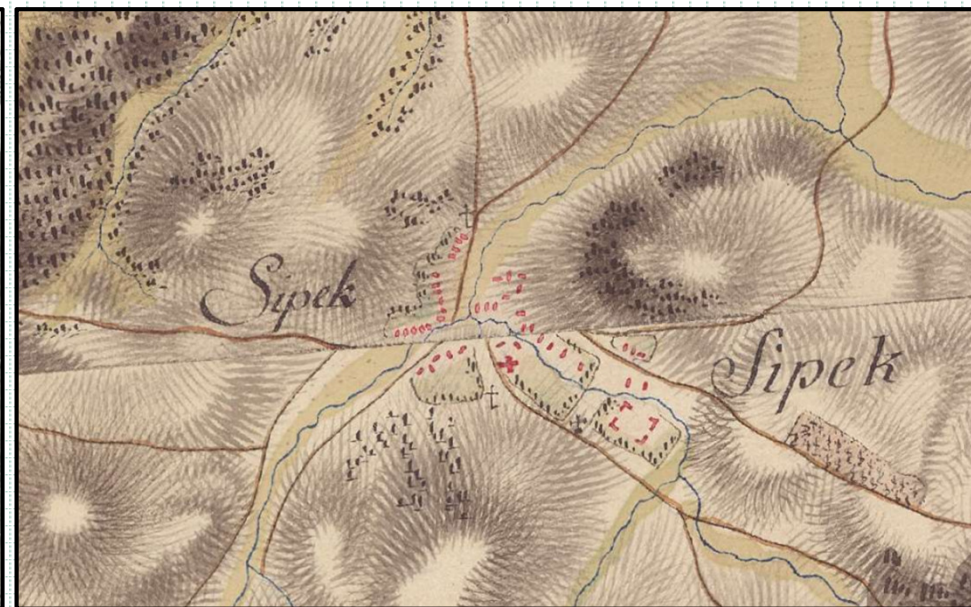

HÁTTÉR KUTATÁS

- meglévő módszertanok összehangolása
- egyedi tájérték, TÉKA, TIR, szellemi értékek, települési értéktárak
- **korábbi gyűjtések** (Naturpark adatai, települési felmérések) feldolgozása
- térképek, levéltári adatok, településtörténet

egyedi tájérték adatai	Nogradsípek	NS 20	Várkúti-kereszt																																																				
																																																							
	<table border="1"> <tr> <td>Tipuscsoport, típus</td> <td colspan="3">Településsel kapcsolatos; vallási emlék</td> </tr> <tr> <td>Fajta</td> <td colspan="3">Feszület</td> </tr> <tr> <td>Helyszín</td> <td colspan="3">Dózsa György úti buszforduló mellett</td> </tr> <tr> <td>Koordináta</td> <td>szélességi hosszúsági</td> <td>E 48-00,047° K 19-30,621°</td> <td>Helyrajzi szám</td> </tr> <tr> <td>Tulajdonos/kezelő</td> <td colspan="3">Nem ismert.</td> </tr> <tr> <td>A tájérték főbb jellemzői</td> <td colspan="3">Működő talpazat és feszület. Kb. 3.5 m magas, magán területen álló feszület. A talpazaton található márvány tábla szövege: „Isten dicsőségére állíttatta Várkúti Antal és neje Balás Mária 1945. évben.</td> </tr> <tr> <td>Kor, keletkezés ideje</td> <td colspan="3">1945</td> </tr> <tr> <td>Állapot, veszélyeztetettség</td> <td colspan="3">Leromlott állapot.</td> </tr> <tr> <td>Tájvédelmi szempontú értékelés</td> <td colspan="3">Településképet gazdagító elem.</td> </tr> <tr> <td>Szükséges intézkedés</td> <td colspan="3">Helyreállítás, állagmegóvás szükséges.</td> </tr> <tr> <td>Adatforrás</td> <td colspan="3">Helyszíni adatfelvétel.</td> </tr> <tr> <td>Adatfelvevő</td> <td colspan="3">Lasořka Márton; Nemcsok Márton</td> </tr> <tr> <td>Adatfelvétel ideje</td> <td colspan="3">2011. november</td> </tr> </table>			Tipuscsoport, típus	Településsel kapcsolatos; vallási emlék			Fajta	Feszület			Helyszín	Dózsa György úti buszforduló mellett			Koordináta	szélességi hosszúsági	E 48-00,047° K 19-30,621°	Helyrajzi szám	Tulajdonos/kezelő	Nem ismert.			A tájérték főbb jellemzői	Működő talpazat és feszület. Kb. 3.5 m magas, magán területen álló feszület. A talpazaton található márvány tábla szövege: „Isten dicsőségére állíttatta Várkúti Antal és neje Balás Mária 1945. évben.			Kor, keletkezés ideje	1945			Állapot, veszélyeztetettség	Leromlott állapot.			Tájvédelmi szempontú értékelés	Településképet gazdagító elem.			Szükséges intézkedés	Helyreállítás, állagmegóvás szükséges.			Adatforrás	Helyszíni adatfelvétel.			Adatfelvevő	Lasořka Márton; Nemcsok Márton			Adatfelvétel ideje	2011. november		
Tipuscsoport, típus	Településsel kapcsolatos; vallási emlék																																																						
Fajta	Feszület																																																						
Helyszín	Dózsa György úti buszforduló mellett																																																						
Koordináta	szélességi hosszúsági	E 48-00,047° K 19-30,621°	Helyrajzi szám																																																				
Tulajdonos/kezelő	Nem ismert.																																																						
A tájérték főbb jellemzői	Működő talpazat és feszület. Kb. 3.5 m magas, magán területen álló feszület. A talpazaton található márvány tábla szövege: „Isten dicsőségére állíttatta Várkúti Antal és neje Balás Mária 1945. évben.																																																						
Kor, keletkezés ideje	1945																																																						
Állapot, veszélyeztetettség	Leromlott állapot.																																																						
Tájvédelmi szempontú értékelés	Településképet gazdagító elem.																																																						
Szükséges intézkedés	Helyreállítás, állagmegóvás szükséges.																																																						
Adatforrás	Helyszíni adatfelvétel.																																																						
Adatfelvevő	Lasořka Márton; Nemcsok Márton																																																						
Adatfelvétel ideje	2011. november																																																						
																																																							

TEREPI FELMÉRÉS

- 22 felmérő (ELTE és BCE hallgatók, NAKVI, MITE), 5 nap
- tájhoz kötődő értékek
- egységes adatlap és előre kidolgozott módszertan alapján
- adatrögzítés, helyszín felvétel (GPS), képek, videók, hangfelvételek

INTERJÚZTATÁS

- közösségek bevonása
- helyi tudásőrzők felkeresése
- interjúztatás, interjúfonál módszertana, rögzítése
- településenként 10-15 interjú
- mental map készítése
- visszacsatolás a terepen, ill. előzetesen feltárt értékekhez

SZAKMAI MŰHELYBESZÉLGETÉSEK

- kerekasztal beszélgetések
- több mint 60 fő
- **témák:** közösségi kezdeményezések az értékfelmérésekben; meglévő értéktárak, tájérték kataszterek módszertanai; felmérések lehetséges szerepei (társadalomformáló-, szociális-, gazdaságösztönző hatásai)

A FELMÉRÉS SZÁMOKBAN

	TIR	TÉKA	Egyedi Tájé. Kat.	Települési Értéktár	Cserhát Natúrpark	Védett term. t	Műemlék	Mintap., Tájérték
Rimóc	-	11	27	1 (összesítő)	összesítő	-	1	48
Varsány	-	26	23	1 (összesítő)	összesítő	1	1	35
N. sípek	-	24	46	-	összesítő	1	2	41
Nagylóc	-	26	-	-	összesítő	1	1	51

SEGÉDANYAG ÉRTÉKEK FELMÉRÉSÉHEZ

- szakmai megalapozó tanulmány
- felmérési segédlet tájhoz kötődő értékek kataszterezéséhez
- fogalmak, fogalmi rendszerek tisztázása
- módszertanok összehangolása
- tényleges terepi, közösségi felmérés
- értéktárak „utóélete” (gondozás, megőrzés, szemléletformálás, jó példák stb.)

TÁJÉRTÉK ADATLAP

település	az érték megnevezése	
típus		
helységnev, pontos helyszín		koordináták
keletkezés, kor		
leírás		
védettség		
tulajdonos/kezelő		
aktuális állapot, kezelés, veszélyeztetettség		
veszélyeztető tényezők		
adatforrás, adat felvétel ideje		

MÖDSZERTANI KIEGÉSZÍTÉS AZ ADATLAPOK KITÖLTÉSÉHEZ:

- az érték megnevezése: törekedni kell a helyben használt elnevezés megadására
- tipizálás*: a típus megadása
- helységnev, pontos helyszín: település, tájegység hivatalos megnevezése ahova kötődik az adott tájérték; települési belterületen célszerű megadni a településrész megnevezését és a közterület nevét. hrsz*: a helyrajzi szám megadása a földhivatali nyilvántartás szerint történik (amennyiben van hozzá adat)

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!

<http://www.cserhatnaturpark.hu>

<http://www.nakvi.hu/>

Ispán Dániel: pajtakert@gmail.com

Monspart-Molnár Zsófia: zsofia.molnar@neki.gov.hu

